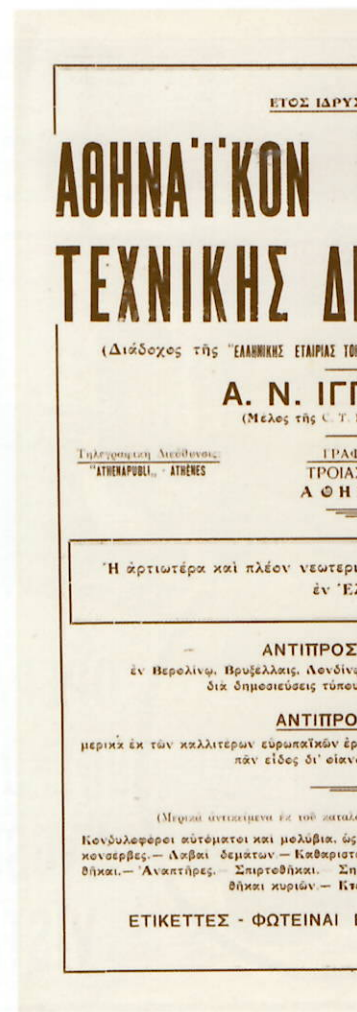

η σύσταση του Αλληλασφαλιστικού Συνεταιρισμού Εργοδοτών Κατ' Ατυχημάτων (ΑΣΕ-ΚΑ), με 15 ιδρυτικά μέλη, εκπροσώπους της μεγάλης βιομηχανίας.¹⁶⁸

Ωστόσο, ένα από τα πιο πολυσυζητημένα νομοθετήματα της κυβέρνησης Βενιζέλου ήταν ο περίφημος νόμος 4229 «περί μέτρων ασφαλείας του κοινωνικού καθεστώτος και προστασίας των ελευθεριών» (1929), ο επονομαζόμενος «ιδιώνυμο». Ο νόμος δεν προέκυψε σε μια αυθαίρετη χρονική συγκυρία, αλλά ύστερα από το μεγάλο κύμα των –αιματηρών– απεργιακών κινητοποιήσεων, το καλοκαίρι του 1928. Ως «ιδιώνυμο» αδίκημα καθιερωνόταν πλέον η επιδίωξη εφαρμογής ιδεών που θα οδηγούσαν είτε σε βίαιη ανατροπή του κοινωνικού καθεστώτος είτε σε απόσπαση «μέρους εκ του όλου της Επικρατείας». Στην ουσία όμως αποτελούσε το κυβερνητικό όπλο ενάντια στους εργατικούς και κοινωνικούς αγώνες και διεκδικήσεις. Η εξαιρετική ασάφεια των όρων άφηνε περιθώρια για τη διάλυση εργατικών σωματείων, με πρόσχημα τις «επικίνδυνες» κομμουνιστικές αρχές.¹⁶⁹ Η παρέμβαση του κράτους στις εργατικές σχέσεις διακρινόταν ξεκάθαρα από τη στιγμή που ίδια ποιη με τα πολιτικά αδικήματα προβλεπόταν και για όποιον «επωφελούμενος απεργίας ή λοκ άουτ, προκαλεί ταραχές ή συγκρούσεις». Η διάταξη αυτή αντανάκλούσε τον επίσης βενιζελικό νόμο 2111/1920 «περί αδικημάτων κατά της ελευθερίας της εργασίας», που έθετε περιορισμούς στη δράση των εργατών κατά τις απεργίες.¹⁷⁰ Ο νόμος θα τεθεί σε εφαρμογή αδιάκριτα, όχι μόνο τη βενιζελική τετραετία αλλά και αργότερα, ιδιαίτερα όταν οι εργατικές διεκδικήσεις κορυφώνονταν...

7.V. «Συστηματική και μελετημένη διαφήμισις»

Το 1929 η διεθνής κρίση ήταν γεγονός. Ο Χατζηκυριάκος, στην απολογιστική έκθεση του ίδιου έτους, αν και επεσήμαινε τις συνήθεις οικονομικές δυσχέρειες (ακρίβεια του χρήματος, μείωση της καταναλωτικής δύναμης, έλλειψη νομοθετικών ρυθμίσεων κ.λπ.) και μιλούσε για τη «μαστιζουσα την χώραν οικονομική κρίσις», στην ουσία δεν φαινόταν ιδιαίτερα ανήσυχος για τις παγκόσμιες εξελίξεις. Σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς, δεν αποτυπώθηκε καμία εκτίμηση περί κρίσης στα πρακτικά της διοικητικής επιτροπής του Συνδέσμου. Τουναντίον...

Κατά το Μεσοπόλεμο, «η διαφημιστική συστηματική και μελετημένη διαφήμισις» της συστηματικής διαφημιστικής προώθησης το 1929. Αριστερά, καταχώριση του Αθηνών με εντυπωσιακό κύκλο εργασιών και, δεξιά, ο οποίος αναλάμβανε και την εγκατάσταση και διαφημίσεων! (Οδηγός Ελλάδος Ιγγλέση, 1928-1929 - Αρχείο Βοβολίνης)

Το ενδιαφέρον του ΣΕΒΒ στρεφόταν στην τόνωση της εσωτερικής αγοράς και στην αντίσταση προς τον αυξανόμενο διεθνή ανταγωνισμό. Η ποιοτική αναβάθμιση των προϊόντων ήταν ένα καθοριστικό βήμα, γι' αυτό δεν παρέλειπε να το υποδεικνύει στα μέλη του. Στις προτεραιότητες του Συνδέσμου εντασσόταν και η δημιουργία ενός ειδικού γραφείου, με σκοπό την κατάρτιση πλήρους διαφημιστικού προγράμματος: τα καθήκοντα του σχεδιαζόμενου γραφείου θα περιελάμβαναν «την συστηματική και μελετημένη διαφήμιση, την οργάνωση βιομηχανικής εβδομάδος, την εξεύρεση κατάλληλου χώρου διά την οργάνωση μονίμων εκθέσεων και συμμετοχήν εις τας εμποροπανηγύρεις».

Ως προς τα διεθνή, η κατάσταση προδιαγραφόταν πιο αισιόδοξη. Άλλωστε και ο υπουργός Π. Βουρλούμης μεριμνούσε για την ευπρόσωπη ελληνική συμμετοχή στις εκθέσεις του εξωτερικού (όπως στο Μιλάνο και στο Λονδίνο το 1928, σε Βιέννη, Λιέγη, Αμβέρσα το 1930). Αλλά και ο ΣΕΒΒ δεν παρέλειπε να αναπτύσσει δεσμούς και να προσεγγίζει ξένους ομολόγους. Έτσι, το 1930, δέχτηκε την επίσκεψη εμποροβιομηχανικού κλιμακίου από τη γειτονική Γιουγκοσλαβία. Μάλιστα, για τη σύσφιξη οικονομικών σχέσεων των δύο χωρών, αποφασίστηκε η ίδρυση δύο ελληνογιουγκοσλαβικών γραφείων στην Αθήνα και στο Βελιγράδι.¹⁷¹ Προκύπτει δε ότι η οικονομική συνεργασία προχωρούσε απρόσκοπτα, αφού μάλιστα τον καιρό της μεγάλης κρίσης προγραμματίστηκε και κινητή έκθεση ελληνικών προϊόντων στο Βελιγράδι.¹⁷²

Εσωτερικοί τριγμοί όμως υπήρχαν. Η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης δεν συγκέντρωνε την εκτίμηση τουλάχιστον των μελών του Συνδέσμου. Οι ενστάσεις είχαν ξεκινήσει ταυτόχρονα με το σχεδιασμό και τη λειτουργία της. Τον Μάιο 1929, ο Σύνδεσμος ακολούθησε τις οδηγίες του υπουργείου και έστειλε αντιπρόσωπο στην έκθεση. Αλλά και την επόμενη χρονιά δημιουργήθηκαν προστριβές. Αντιπρόσωπος τώρα του ΣΕΒΒ για τα ζητήματα της ΔΕΘ είχε οριστεί ο Κλεισθένης Φιλάρετος. Εν όψει δε των εορταστικών εκδηλώσεων για την εκατονταετηρίδα του ελληνικού κράτους, ο Σύνδεσμος αποφάσισε ότι η συμμετοχή της βιομηχανίας θα έπρεπε να είναι πλήρης και συγκροτημένη.¹⁷³ Ο Φιλάρετος, αν και ήρθε σε επαφή με τους ιθύνοντες της έκθεσης για την αξιοπρεπή παρουσίαση της ελληνικής βιομηχανίας, αντιμετώπισε αδιαφορία αλλά και επιθέσεις κατά των βιομηχάνων της Παλαιάς Ελλάδας. Το όλο θέμα πυροδότησε συζητήσεις στη διοίκηση του ΣΕΒΒ. Ο Φιλάρετος σημείωνε ότι τα προβλήματα

εντοπίζονταν από την έναρξη του θεσμού, γιατί η αρμόδια επιτροπή «δεν ήταν εξυπηρετική διά την βιομηχανίαν». Διατυπωνόταν επίσης απερίφραστα η άποψη ότι η ΔΕΘ δεν εκπλήρωνε το σκοπό της, ενώ ελάμβανε τοπικό χαρακτήρα, δυσχεραίνοντας τη συμμετοχή των βιομηχάνων της Παλαιάς Ελλάδας, με αποτέλεσμα συνεχείς συγκρούσεις και εντάσεις. Ως εκ τούτων, η βιομηχανική συμμετοχή στην έκθεση του 1930 ήταν πενιχρή.¹⁷⁴